

УДК 793.31:391(=161.2)

*Роман ОДРЕХІВСЬКИЙ, доктор
мистецтвознавства, професор кафедри
хореографії та мистецтвознавства
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського*

ЕТНОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ХОРЕОГРАФІЇ ТА ДИЗАЙНУ КОСТЮМА ЩОРІЧНОГО ФОЛЬКЛОРНОГО ФЕСТИВАЛЮ «ЛЕМКІВСЬКА ВАТРА»

Сьогодні у час популярності туристичних маршрутів зростає значення хореографічно-фольклорних фестивалів. До таких належить щорічний фестиваль «Лемківська ватра» у Ждині (Республіка Польща). Тут беруть участь багато колективів лемківської пісні і танцю із України та інших країн. Особливістю відзначається не тільки лемківський танець, а також вдало спроектовані та виконані дизайнерські розробки традиційного етнографічного лемківського народного одягу. Цей ансамбль синтезу мистецтв створює неповторну картину хореографічного виступу.

***Ключові слова:** хореографічний фестиваль, танцювальний ансамбль, дизайн костюма, лемківська культура, хореографічний номер.*

Проведення хореографічних фольклорних фестивалів – прекрасний спосіб збереження народної культури. Відомим фестивалем пропаганди української культури у світі є щорічний фестиваль народної культури «Лемківська ватра», який проходить щороку в липні у селі Ждині (Республіка Польща). На фестивалі беруть участь багато танцювальних та музичних ансамблів як із України, так із інших країн та континентів. Вони представляють народну творчість найзахіднішої гілки українського народу - лемків.

На сьогоднішній день Лемківщина знаходиться на території трьох держав: окремі райони західної частини Закарпатської області в Україні, Пряшівщина у Східній Словаччині, та південні райони Підкарпатського та Малопольського воєводств Республіки Польща [2, с. 9].

У наш час відродження національної самосвідомості, зростання популярності туристичних маршрутів виникає необхідність у збереженні та реставрації творів лемківського мистецтва у церквах, музеях, на цвинтарях. Велике значення має також відродження, творча інтерпретація та популяризація лемківської народної хореографічної культури.

Танцювальні та музичні ансамблі представляють цікаві композиційні сценічні постановки із музики, танцю, поезії. Але усе це супроводжується вдалими дизайнерськими рішеннями навколишнього середовища, у першу чергу – художнім оформленням сцени, глядацької зони, хореографічних костюмів. Це відіграє важливу роль у сприйнятті хореографічних та музичних композицій, які виконуються на сцені. Особливо популярним стала лемківська хореографія у другій половині ХХ століття у місцях компактного проживання лемків-русинів у Східній Словаччині. Адже мистецьке життя русинів-українців Східної Словаччини протягом тривалого періоду залишається важливим показником

збереження української меншини в досліджуваному регіоні [3, с. 205]. Це виявляється у існуванні там численних колективів лемківського народного танцю, які часто приїжджають також і у Ждиню.

Окрему увагу варто приділити дизайну лемківського хореографічного костюма. Адже кожен хореографічний чи співочий номер виконується у традиційних лемківських народних ношах. Вони мають свої особливості у художньо-образному вирішенні одягу цієї етнографічної групи.

Штани танцюриста-мужчини декоровані вздовж бічних швів червоно-синьою облямівкою. У жіночих та чоловічих костюмах на сорочку одягаються безрукавки – лейбики із синьої, чорної, зеленої або фіолетової вовни. Ці та деякі інші особливості надають лемківському народному строю своєї специфіки.

Характерною особливістю жіночого поясного одягу є кабати – не дуже довгі спідниці, рясовані та плісовані, зшиті із декількох полотен. Синього, червоного – для молодих, або гранатового, фіолетового кольорів – для літніх жінок. Або спідниці-вибійки декоровані переважно рослинним не крупним орнаментом. Спідниці більшої довжини вважаємо непрактичними і незручними для хореографічних постановок. Вони, проте, застосовуються для проектування дизайну хорового одягу, оскільки тут монументальність образу створює ритм довгих вертикальних та горизонтальних ліній, що створює образ монументальності при статичному положенні хористів під час виконання музичного твору.

Розробки костюмів, представлені на фестивалі, є одночасно традиційні національні, із другого боку – сучасного дизайнерського вирішення. Адже сьогодні зростає роль комунікативності костюма [1, с. 39]. А, власне це дуже виразно видно під час представлення розробки фольклорного костюму у хореографічній композиції.

У перспективах подальших досліджень – детальніше вивчити хореографію як складову синтезу мистецтв. Адже тільки ансамблевість подачі і створює неповторність художнього хореографічного образу.

Рис. 1. На ілюстрації – учасники фольклорного колективу у лемківських безрукавках-лейбиках на фестивалі «Лемківська ватра 2017». Фото Р. Одрехівського.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гарбахадзе І. А. Комунікативна функція костюма в умовах культурних трансформацій. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*. 2015. Вип. 32. С. 37-43.
2. Одрехівський Р. В. Різьбярство Лемківщини. Львів : Сполом, 1998. 252 с.
3. Фабрика-Процька О. Діяльність Піддуклянського ансамблю пісні і танцю «Puls» (Пряшів) в контексті збереження духовної культури русинів та українців Східної Словаччини. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*. 2020. Вип. 42. С. 205–213.